

Anonymizované znenie

Preklad

C-741/21 – 1

Vec C-741/21

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

1. december 2021

Vnútroštátny súd:

Landgericht Saarbrücken

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

22. november 2021

Žalobca:

GP

Žalovaná:

juris GmbH

[*omissis*]

LANDGERICHT SAARBRÜCKEN (Krajinský súd Saarbrücken, Nemecko)

5. civilný senát

UZNESENIE

V právnej veci

GP, [*omissis*] Duisburg,

žalobcu,

[*omissis*]

proti

juris GmbH Juristisches Informationssystem für die Bundesrepublik Deutschland (právny informačný systém pre Spolkovú republiku Nemecko) [*omissis*] Saarbrücken,

žalovanej,

[*omissis*]

5. civilný senát Landgericht Saarbrücken (Krajinský súd Saarbrücken)

[*omissis*] [zloženie senátu]

rozhodol takto:

I.

Súdnemu dvoru Európskej únie sa podľa článku 267 ZFEÚ predkladajú nasledujúce otázky týkajúce sa výkladu kapitoly VIII, najmä článku 82 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov – GDPR):

1. Má sa pojem nemajetková ujma uvedený v článku 82 ods. 1 GDPR so zreteľom na odôvodnenie 85 a odôvodnenie 146 tretiu vetu [GDPR] chápať v tom zmysle, že zahŕňa každý zásah do chráneného právneho postavenia bez ohľadu na iné účinky a závažnosť tohto zásahu?
2. Je zodpovednosť za škodu podľa článku 82 ods. 3 GDPR vylúčená tým, že porušenie právnych predpisov bolo spôsobené ľudským

zlyhaním osoby konajúcej na základe poverenia v zmysle článku 29 GDPR v konkrétnom prípade?

3. Môže, resp. musí sa pri určovaní náhrady nemajetkovej ujmy vychádzať z kritérií na stanovenie výšky uvedených v článku 83 GDPR, najmä v článku 83 ods. 2 a 5 GDPR?
4. Má sa náhrada škody určiť pre každé konkrétne porušenie, alebo sa viaceré – prinajmenšom viaceré obdobné – porušenia sankcionujú celkovým odškodnením, ktoré sa neurčí sčítaním jednotlivých súm, ale spočíva na hodnotiacom celkovom posúdení?

II.

[omissis] [prerušenie konania do vydania prejudiciálneho rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie]

Odôvodnenie

A. Predmet konania vo veci samej

- 1 Žalobca, ktorý v Nemecku pôsobí ako samostatný advokát, bol klientom žalovanej, ktorá prevádzkuje právnickú databázu. Po tom, čo žalovaná na základe žiadosti žalobcu o informácie oznámila, že jeho údaje sa používali aj na účely priameho marketingu, žalobca listom zo 6. novembra 2018 odvolal súhlas s tým, aby ho žalovaná e-mailom a/alebo telefonicky informovala o vyhľadávacích službách, obsahoch a podujatiach, ktorý jej predtým udelil, a všetky prípadné ďalšie súhlasy. Ďalej namietal proti akémukoľvek spracúvaniu svojich osobných údajov na reklamné účely (s výnimkou spracúvania, ktoré je nevyhnutné na zasielanie informačných bulletinov, ktoré chcel odoberať [omissis] [názvy informačných bulletinov]).
- 2 V januári 2019 dostal žalobca poštou dva reklamné listy žalovanej, ktoré boli zaslané na adresu jeho kancelárie, ale boli mu osobne určené, pričom oba boli datované 18. januára 2019. V reakcii na ne žalobca listom z 18. apríla 2019 žalovanej oznámil – pričom opäť pripojil námietku voči reklame zo 6. novembra 2018 –, že vyhotovením reklamných listov došlo k protiprávnemu spracovaniu jeho údajov, a uplatnil nárok na náhradu škody podľa článku 82 ods. 1 GDPR. Dňa 3. mája 2019 zaslala žalovaná žalobcovi ďalší reklamný list a následne žalobca listom z 15. mája 2019, ktorý žalovanej doručil súdny exekútor, opäť vzniesol námietku.
- 3 V každom z uvedených reklamných listov bol vytlačený „osobný testovací kód“, ktorý žalovaná takto označila, teda individuálny desaťmiestny rad znakov, ktorý bol spojený s výzvou, aby adresát zadal tento kód na uvedenej internetovej stránke žalovanej. Dňa 7. júna 2019 žalobca požiadal notára, aby otvoril internetovú stránku uvedenú v reklamnom liste z 3. mája 2019 a zadal osobný testovací kód,

pričom následne sa zobrazil formulár na objednanie produktov žalovanej s osobnými údajmi žalobcu.

- 4 Žalobca zastáva názor, že žalovaná protiprávnym spôsobom spracúvala jeho osobné údaje a tým porušila jeho základné právo podľa článku 8 Charty základných práv do takej miery, že stratil kontrolu nad svojimi osobnými údajmi. Tvrdí, že žalovaná je preto podľa článku 82 ods. 1 GDPR povinná vyplatiť mu tak náhradu majetkovej ujmy (trovy súdneho exekútora a notára), ako aj náhradu nemajetkovej ujmy, pričom v tejto súvislosti nemusia byť splnené ďalšie podmienky (účinky alebo závažnosť zásahu do práva).
- 5 Žalovaná popiera svoju zodpovednosť, pričom poukazuje na to, že implementovala proces na spracovanie námietok voči reklame a že oneskorené zohľadnenie námietky voči reklame bolo spôsobené tým, že konkrétny zamestnanec postupoval v rozpore s príkazmi, resp. že námietka by sa po tom, čo už bol vydaný pokyn na odoslanie listov, mohla zohľadniť len s neprimerane veľkými nákladmi.

Podľa názoru žalovanej samotné porušenie povinnosti vyplývajúcej z článku 21 ods. 3 GDPR nepredstavuje ujmu v zmysle článku 82 ods. 1 GDPR.

B. Relevantné predpisy

I. Právo Únie

Nariadenie 2016/679 – všeobecné nariadenie o ochrane údajov (GDPR)

- 6 Článok 82 Právo na náhradu škody a zodpovednosť
 1. Každá osoba, ktorá utrpela majetkovú alebo nemajetkovú ujmu v dôsledku porušenia tohto nariadenia, má právo na náhradu utrpenej škody od prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa.
 2. Každý prevádzkovateľ, ktorý sa zúčastnil na spracúvaní, je zodpovedný za škodu spôsobenú spracúvaním, ktoré bolo v rozpore s týmto nariadením. Sprostredkovateľ zodpovedá za škodu spôsobenú spracúvaním, len ak neboli splnené povinnosti, ktoré sa týmto nariadením ukladajú výslovne sprostredkovateľom, alebo ak konal nad rámec alebo v rozpore s pokynmi prevádzkovateľa, ktoré boli v súlade so zákonom.
 3. Prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ je zbavený zodpovednosti podľa odseku 2, ak sa preukáže, že nenesie žiadnu zodpovednosť za udalosť, ktorá spôsobila škodu.
- ...
 - 7 Článok 83 Všeobecné podmienky ukladania správnych pokút

...

2. Správne pokuty sa v závislosti od okolností každého jednotlivého prípadu ukladajú popri opatreniach uvedených v článku 58 ods. 2 písm. a) až h) a j) alebo namiesto nich. Pri rozhodovaní o uložení správnej pokuty a jej výške sa v každom jednotlivom prípade náležite zohľadnia tieto skutočnosti:

- a) povaha, závažnosť a trvanie porušenia, pričom sa zohľadní povaha, rozsah alebo účel dotknutého spracúvania, ako aj počet dotknutých osôb, na ktoré malo vplyv, a rozsah škody, ktorú utrpeli;
- b) úmyselný alebo nedbanlivostný charakter porušenia;
- c) akékoľvek kroky, ktoré prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ podnikol s cieľom zmierniť škodu, ktorú dotknuté osoby utrpeli;
- d) miera zodpovednosti prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa so zreteľom na technické a organizačné opatrenia, ktoré prijali podľa článkov 25 a 32;
- e) akékoľvek relevantné predchádzajúce porušenia zo strany prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa;
- f) miera spolupráce s dozorným orgánom pri náprave porušenia a zmiernení možných nepriaznivých dôsledkov porušenia;
- g) kategórie osobných údajov, ktorých sa porušenie týka;
- h) spôsob, akým sa dozorný orgán o porušení dozvedel, a najmä to, či prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ porušenie oznámili, a ak áno, v akom rozsahu;
- i) ak boli predtým voči dotknutému prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi v rovnakej veci prijaté opatrenia uvedené v článku 58 ods. 2, splnenie uvedených opatrení;
- j) dodržiavanie schválených kódexov správania podľa článku 40 alebo schválených mechanizmov certifikácie podľa článku 42 a
- k) akékoľvek iné prítahujúce alebo poľahčujúce okolnosti prípadu, ako napríklad akékoľvek získané finančné výhody alebo straty, ktorým sa zabránilo, priamo alebo nepriamo v súvislosti s porušením.

3. Ak prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ úmyselne alebo z nedbanlivosti tými istými alebo súvisiacimi spracovateľskými operáciami poruší viacero ustanovení tohto nariadenia, celková suma správnej pokuty nesmie presiahnuť výšku stanovenú za najzávažnejšie porušenie.

...

5. Za porušenia nasledujúcich ustanovení sa podľa odseku 2 uložia správne pokuty až do výšky 20 000 000 EUR, alebo v prípade podniku až do výšky 4 % celkového svetového ročného obratu za predchádzajúci účtovný rok, podľa toho, ktorá suma je vyššia:

a) základné zásady spracúvania vrátane podmienok súhlasu podľa článkov 5, 6, 7 a 9;

b) práva dotknutých osôb podľa článkov 12 až 22;

...

8 Odôvodnenie 85

Ak sa porušenie ochrany osobných údajov nerieši primeraným spôsobom a včas, môže fyzickým osobám spôsobiť ujmu na zdraví, majetkovú alebo nemajetkovú ujmu, ako je napríklad strata kontroly nad svojimi osobnými údajmi alebo obmedzenie práv týchto osôb, diskriminácia, krádež totožnosti alebo podvod, finančná strata, neoprávnená reverzná pseudonymizácia, poškodenie dobrého mena, strata dôvernosti osobných údajov chránených profesijným tajomstvom, alebo akékoľvek iné závažné hospodárske či sociálne znevýhodnenie dotknutej fyzickej osoby. ...

9 Odôvodnenie 146

Prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ by mali nahradiť akúkoľvek škodu, ktorú môže osoba utpieť v dôsledku spracúvania, ktoré je v rozpore s týmto nariadením. Prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ by však mali byť tejto zodpovednosti zbavení, ak preukážu, že za škodu nenesú žiadnu zodpovednosť. Podľa judikatúry Súdneho dvora by sa mal pojem škody vykladať v širokom zmysle spôsobom, ktorý v plnej miere zohľadňuje ciele tohto nariadenia. Týmto nie sú dotknuté prípadné nároky na náhradu škody vyplývajúce z porušenia iných pravidiel stanovených v práve Únie alebo v práve členského štátu. ...

Dotknuté osoby by za utrpenú škodu mali dostať úplnú a účinnú náhradu. ...

II. Nemecké právo

Bürgerliches Gesetzbuch (občiansky zákonník – BGB)

10 § 823 Povinnosť nahradiť škodu

(1) Kto úmyselne alebo z nedbanlivosti protiprávne spôsobí inému ujmu na živote, tele, zdraví, slobode, majetku alebo inom práve, je povinný nahradiť mu škodu, ktorá tým vznikne.

(2) Rovnakú povinnosť má ten, kto poruší zákon, ktorého účelom je ochrana inej osoby. Ak je podľa obsahu tohto zákona možné jeho porušenie aj bez zavinenia, povinnosť nahradiť škodu vzniká len v prípade zavinenia.

11 § 253 Nemajetková ujma

(1) Za ujmu, ktorá nie je majetkovou ujmu, možno žiadať peňažné odškodnenie len v prípadoch určených zákonom.

(2) Ak sa má poskytnúť náhrada škody z dôvodu ujmy na tele, zdraví, slobode alebo sexuálnom sebaurčení, možno aj za ujmu, ktorá nie je majetkovou ujmu, žiadať spravodlivé peňažné odškodnenie.

C. Pochybnosti týkajúce sa výkladu

I. Prvá prejudiciálna otázka

12 V článku 82 ods. 1 DSGVO sú ako podmienky vzniku nároku uvedené porušenie nariadenia, majetková alebo nemajetková ujma, ako aj príčinná súvislosť medzi porušením a ujmu.

Žalobca opiera svoj nárok len o skutočnosť, že jeho údaje boli podľa jeho názoru spracúvané bez ohľadu na jeho námietku, pričom tvrdí, že tým došlo k porušeniu jeho práva na kontrolu nad jeho osobnými údajmi, ktoré je zakotvené v článku 8 Charty základných práv a spresnené v GDPR.

13 Za týchto okolností vzniká v prvom rade otázka, či už porušenie GDPR môže spôsobiť ujmu bez toho, aby došlo k zásahu do ďalších právnych postavení. Tak by to mohlo byť v prípade, ak porušené ustanovenie GDPR priznáva dotknutej osobe subjektívne právo. Ak by teda porušenie nariadenia – napríklad len protiprávne spracúvanie údajov podľa článku 6 ods. 1 alebo nezohľadnenie námietky podľa článku 21 ods. 3 – nastalo súčasne so vznikom ujmy, nebolo by potrebné žiadne ďalšie zisťovanie týkajúce sa otázky, či je dotknuté iné právne postavenie.

14 Ďalej je potrebné objasniť, či na vznik nároku na náhradu postačuje akýkoľvek zásah do chráneného právneho postavenia.

Podľa nemeckého práva boli nároky na náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu porušenia ochrany údajov prípustné už pred nadobudnutím účinnosti GDPR. Porušenia ochrany údajov totiž môžu predstavovať porušenia všeobecného práva na ochranu osobnosti, ktoré môžu viesť k vzniku nárokov na odškodnenie podľa § 823 ods. 1, § 253 BGB, resp. článku 8 EDLP. Porušenie všeobecného práva na ochranu osobnosti však podľa ustálenej judikatúry vedie k vzniku nároku na peňažné odškodnenie len vtedy, ak ide o závažný zásah a toto obmedzenie nemožno uspokojivo kompenzovať iným spôsobom [rozsudky BGH (Spolkový

súdny dvor, Nemecko) zo 14. novembra 2017, VI ZR 534/15, a zo 17. decembra 2013, VI ZR 211/12], pričom z ústavnoprávneho hľadiska sa to nepovažuje za problematické [uznesenie BVerfG (Spolkový ústavný súd, Nemecko) z 2. apríla 2017, 1 BvR 2194/15].

- 15 Zdá sa otázne, či zodpovedajúce obmedzenia platia aj pre nárok na náhradu nemajetkovej ujmy stanovený v článku 82 ods. 1 GDPR.

Vzhľadom na odôvodnenie 146 tretiu a šiestu vetu by mohlo byť potrebné vychádzať z toho, že pojem ujma v zmysle článku 82 ods. 1 GDPR by sa mal vykladať široko, a to najmä vzhľadom na to, že v odôvodnení 85 je strata kontroly nad osobnými údajmi výslovne uvedená ako ujma.

Na druhej strane sa v odôvodnení 85 spomína „závažné hospodárske či sociálne znevýhodnenie“, čo by mohlo nasvedčovať tomu, že nárok na odškodnenie by v každom prípade nemal vzniknúť, ak ide o nepatrnú ujmu.

II. Druhá prejudiciálna otázka

- 16 Podľa znenia článku 82 ods. 1 GDPR nárok na náhradu škody nie je viazaný na zavinenie prevádzkovateľa, resp. sprostredkovateľa, takže by mohlo byť potrebné vychádzať z toho, že zavinenie sa predpokladá, a to aj vzhľadom na článok 82 ods. 3 GDPR, podľa ktorého je prevádzkovateľ zbavený zodpovednosti, ak sa preukáže, že nenesie žiadnu zodpovednosť za udalosť, ktorá spôsobila škodu.
- 17 Z tohto ustanovenia nevyplýva, aké konkrétne požiadavky sa majú klásť na tento dôkaz, pričom najmä nie je jasné, či sa má „zodpovednosť“ chápať v zmysle úmyslu alebo neobstaranosti a aký význam má pojem „žiadnu“.
- 18 Za týchto okolností je dôležitá otázka, či je zodpovednosť prevádzkovateľa vylúčená už z dôvodu, že prevádzkovateľ sa odvoláva na zlyhanie zamestnanca – v tomto prípade nezaznamenanie námietky voči reklame do systému napriek výslovnému príkazu. Tento výklad článku 82 ods. 3 GDPR by však mohol viesť k nie nepodstatnému obmedzeniu nároku vyplývajúceho z článku 82 ods. 1 GDPR, ak by sa prevádzkovateľ mohol zbaviť zodpovednosti paušálnym odkazom na pochybenie zamestnanca. Znak skutkovej podstaty vyjadrený pojmom „žiadnu“ by sa v tejto súvislosti mohol chápať ako korektív, ale neumožňuje zistiť, aké požiadavky sa v tomto smere majú splniť.

III. Tretia prejudiciálna otázka

- 19 Cieľom tejto otázky je zistiť, podľa akých kritérií sa môže určiť rozsah odškodnenia, ktoré sa má poskytnúť, najmä či GDPR stanovuje jednotné kritériá, alebo či sa výška odškodnenia riadi príslušnými vnútroštátnymi predpismi.

- 20 Predmetom článku 83 GDPR je síce ukládanie správnych pokút, ale zdá sa, že kritériá na určenie výšky, ktoré sú uvedené v tomto článku, sú vhodné a efektívne aj na určenie peňažného odškodnenia za nemajetkovú ujmu. Okrem toho by jednotné uplatňovanie týchto kritérií vo všetkých členských štátoch zohľadňovalo požiadavku, aby bola náhrada škody účinná (odôvodnenie 146). Prejudiciálna otázka je v tomto prípade obzvlášť dôležitá, lebo v článku 83 ods. 5 GDPR je pre určité porušenia (okrem iného pre porušenia článkov 6 a 21 GDPR) v prípade podniku ako základ na určenie výšky náhrady stanovený ročný obrat.

IV. Štvrtá prejudiciálna otázka

- 21 V konaní vo veci samej došlo viackrát k spracúvaniu údajov na účely priameho marketingu, hoci predtým bola viackrát vznesená námietka voči reklame.
- 22 Za týchto okolností vzniká otázka, či sa každé z jednotlivých porušení GDPR má posudzovať a sankcionovať izolovane, alebo či sa – prinajmenšom pre viaceré obdobné porušenia – má stanoviť celkové odškodnenie. Na ňu nadväzuje otázka, či sa na účely celkového odškodnenia, ktoré sa má stanoviť, majú určiť jednotlivé sumy za každé porušenie, ktoré sa potom premietnu do celkovej sumy – pričom však nedôjde k sčítaniu jednotlivých súm –, alebo či sa má určiť celkové odškodnenie na základe hodnotiaceho celkového posúdenia.

V. Návrh na začatie prejudiciálneho konania

- 23 Nárok na odškodnenie podľa článku 82 ods. 1 GDPR doteraz nebol v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie vyčerpávajúcim spôsobom objasnený a jednotlivé podmienky tiež nemožno určiť priamo na základe GDPR, pričom z GDPR najmä nemožno priamo vyvodiť znak týkajúci sa absentujúcej závažnosti, takže sa zdá potrebné podať návrh na začatie prejudiciálneho konania na objasnenie vyššie uvedených otázok [pozri uznesenie BVerfG (Spolkový ústavný súd) zo 14. januára 2021, 1 BvR 2853/19].
- 24 Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko) uznesením z 15. apríla 2021 [omissis] [spisová značka] už podal Súdnemu dvoru Európskej únie návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa článku 82 GDPR. Tento návrh nebráni návrhu podanému v prejednávanej veci, a to najmä vzhľadom na to, že prejudiciálne otázky sa len sčasti týkajú tej istej problematiky.

[omissis] [podpis]